

Січкарук Оксана Віталіївна,
*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
факультет педагогіки і психології,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Науковий керівник:
Грицак Наталія Русланівна,
*доктор педагогічних наук, кандидат філологічних наук,
професор, завідувач кафедри української та зарубіжної
літератур та методик їх навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

ЕКРАНІЗАЦІЯ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ УЧНІВ ІЗ ХУДОЖНІМ ТЕКСТОМ

Не втрачає своєї актуальності думка Н.Й. Волошиної, що на уроках ознайомлення з біографією письменника, на підсумкових заняттях з теми або на етапі опитування учнів ефективним прийомом є використання екранізацій літературних творів [1]. Втім слід пам'ятати, що обговорення фільму потрібно проводити вже після читання художнього твору. Так, цікавим для учнів буде перегляд із подальшим обговоренням екранізацій «Гамлета» В. Шекспіра.

На уроці зарубіжної літератури учням доречно повідомити, що трагедія «Гамлет» Вільяма Шекспіра має чимало екранізацій, кількість яких пов'язана з актуальною темою у всі часи. Трагедія була не раз поставлена спочатку в театральних сценах, а з появою кінематографії відображена в низці фільмів. Багато режисерів створили фільми за своїм баченням та своїми акцентами на трагедію. Проте, кожна з картин була по своєму відредагована та змінена.

Учням можна запропонувати поділитись на групи і подивитись дві екранізації відомої трагедії. Після перегляду кожна з груп презентує порівняльний аналіз твору і фільму. Варто учням запропонувати орієнтовні питання, наприклад: Чи відповідає сюжет фільму художньому твору? Чи збережено систему дійових осіб? Чи зміг режисер відтворити епоху, костюми, інтер'єр? Чи передана трагічність долі Гамлета?

Варто звернути увагу учнів, що сучасні екранізації зазвичай змінюють контекст, у якому відбуваються події або додають до неї нові елементи, або ж ігнорують сцени оригіналу. Однією з найбільш відомих інтерпретацій «Гамлета» є фільм Кеннета Брана 1996 р., що зазнав найменших скривлень та був створений за книгою. Він був визнаний в усьому світові та навіть відзначений нагородою Оскар за найкращу акторську гру. Візуальний компонент був зображений чудово – режисер передав красу ренесанства Данії та створив ідеальну атмосферу п'єси. Режисер відображує персонажів у сучасному вбранні та самі події відбуваються в старовинному палаці. Така інтерпретація надає можливість зв'язати події п'єси з сучасним світом, а також дозволяє більш наочно показати драматичність та інтриги які прописані у оригіналі. Бран зумів передати всі тонкощі головного героя, його складність та психологічну нестійкість. Що в певній мірі захоплює.

Натомість перегляд екранізації 2000 р. режисера Майкла Алмерейди показує, що в картину додано нові елементи до сюжету, що відрізняють фільм від книги. Акцент зроблено на боротьбу з корупцією та насильством у державі. Гамлет не просто бореться з своїми власними проблемами, а він стає свідком бідності та жорстокості, що відбувається навколо нього. У цій версії Гамлет зображувався з наркотичними проблемами та піддавався спокусам світу, що намагається розкрити злочин, який відбувся з його батьком. Такий контекст дозволяє глядачам зрозуміти, які проблеми є важливі для сучасного світу, і як вони можуть бути відображенні у класичних творах. У цьому фільмі змінився текст п'єси, в ньому були додані нові репліки та сцени. Було акцентовано, що Гамлет протистоїть суспільству. Однак, на нашу думку, така інтерпретація може здатися занадто далекою від оригінального тексту, що може не сподобатись та зневажати фанатів класичної літератури. Тож якщо порівнювати два твори. Вони обидва використовують мову Шекспіра, але з різною мірою автентичності. Фільм Брана використовує повну, незміну мову п'єси, тоді як фільм Алмерейди застосовує адаптивну мову, в якій деякі рядки були скорочені або перепризначені, щоб полегшити розуміння сучасної аудиторії та молоді.

Учням необхідно показати, що обидва фільми роблять акценти на виконання головної ролі, але стиль трактування персонажа Гамлета дещо відрізняється. Бран використовує більш традиційний підхід до самої ролі, показуючи його як людину, що переживає втрату батька та знаходиться на межі розуму, коливається в своїх рішеннях подібно до оригіналу. У той час, як Алмерейд підходить до ролі з більш експериментальною перспективою, зображуючи Гамлета як більш підданого емоціям та химерного героя. Фільми відрізняються за своєю кінематографією. Фільм 1996 року є більш стриманий, в якому використовуються більш довгі кадри та має більш статичні ролі. В той же час у фільмі 2000 року використовується більш динамічна зйомка, що надає більшого емоційного забарвлення. Але всюди в основі залишається як відомому монолозі третього акту «Бути чи не бути?». Його роздуми і вагання про сенс життя, особливо у розв'язанні цього питання є сутність трагедії Гамлета – проблеми особистості, яка прийшла у світ занадто рано і була надто вразлива, побачила його недосконалість. Це – трагедія розуму, який вирішує головне питання: змагатися з «морем зла» чи уникнути боротьби? Повстати проти «моря лиха» і покласти йому край чи підкоритися долі і терпіти «біль від гострих стріл її»? Він відчуває недостачу власних сил у боротьбі з несправедливою реальністю, Гамлет мусить обрати одну з цих можливостей. І в цю мить він, як і до цього, вагається, висловлює сумнів: чи має сенс боротися за життя, яке «народжує одне лиш зло»? Єдиним засобом встановити справедливість є переступити через свої принципи і здійснити вбивство. В житті кожного з нас в любий момент може наступити час та такі обставини, коли потрібно холоднокривно зробити вибір. І в такому разі дуже важливо зрозуміти власну відповідальність за перебіг подій, зайняти активну позицію і діяти. Те що переживав сам Гамлет: Чи бути, чи не бути- ось питання. // Що благородніше? Коритись // Долі // І біль від гострих стріл її // Терпіти, // А чи, зітнувшись в герці // З морем лиха, // Покласти край йому?».

Крім проблеми вибору в фільмах висуваються питання самоідентифікації, коли він визначається для себе ким є, та за якими правилами буде діяти.

Вважаємо, що кожен режисер хоче відкрити на свою думку актуальні проблеми і справився з цим. Всі фільми будуть цікаві для роздумів своєї проблематики.

Отже, екранізація художніх фільмів є одним із засобів комунікації учнів з твором, але слід наголошувати учням, що фільм – це окремий твір мистецтва, який віддзеркалює режисерську інтерпретацію художнього твору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошина Н.Й. Наукові основи викладання літератури в школі: посібник для учителя. Київ: Ленвіт. 2002. 344 с.

Скребньова Юлія Петрівна,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
факультет іноземних мов,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
Науковий керівник:
Крижановська Ольга Олександрівна,
докторфілологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української та зарубіжної літератури,
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КУЛІНАРНОГО ДИСКУРС У КНИЗІ

МАРІЇ МАТІОС «КУЛІНАРНІ ФІГЛІ»

У сучасній літературі кулінарний дискурс займає важливе місце, особливо в творах, що присвячені їжі та кулінарії. Такі книги можуть бути художніми, науково-популярними, їх метою є популяризація кулінарних традицій та збільшення культурної свідомості читачів. Концепт «їжа» в сучасній українській літературі репрезентує соціокультурні маркери ідентичності. Є описи страв, що виступають символами української кухні, передається інформація про культурну спадщину нашого народу.

Зазначимо, що репрезентовані описи традиційних українських страв (борщ, вареники, ковбаса, каші та інших) символізують українську культуру та традиції і допомагають зрозуміти значення національної ідентичності.